

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

януари – март 2012 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на март 2012 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 8265.9 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза нарастване, което спрямо края на март 2011 г. е в размер на 618.2 млн. лв., или 8.08%. За предходния едногодишен период (март 2010 г. – март 2011 г.) емисионният резултат беше в размер на 173.5 млн. лв., или 2.32%.

Динамиката на парите в обращение през първото тримесечие следва ясно очертаната сезонна цикличност. За този период от годината е характерен отрицателен

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

емисионен резултат, намиращ израз в намалението на парите в обращение спрямо края на предходната година.

През първото тримесечие на 2012 г. парите в обращение намаляха с 463.0 млн. лв., или с 5.30%, което е с 2.59 процентни пункта (пр.п.) по-ниско от намалението им за същия период на 2011 г. В рамките на тримесечния период от началото на годината не е регистриран положителен месечен ръст на парите в обращение.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.III.2011	30.XII.2011	31.03.2012	Изменение	
				в %	В %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	7 647.7	8 728.9	8 265.9	8.08%	-5.30%
<i>Банкноти</i>	7 479.5	8 548.8	8 085.8	8.11%	-5.42%
<i>Разменни монети</i>	162.7	174.4	174.4	7.15%	0.02%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.5	5.7	5.7	4.41%	0.30%

В края на първото тримесечие на 2012 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.82%, като спрямо края на 2011 г. той е намалял с 0.12 пр.п. За едногодишен период е отчетено нарастване от 0.02 пр.п.

Към 31 март 2012 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.11%. През първото тримесечие той е нараснал с 0.12 пр.п., а за едногодишен период е намалял с 0.02 пр.п.

В края на първото тримесечие на 2012 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07% и остава без промяна от нивото, достигнато в края на март 2011 г.

В изпълнение на монетната си програма за 2012 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през първото тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение медна възпоменателна монета „125 години от рождението на Димчо Дебелянов” с номинална стойност от 2 лева.

Средната банкнота в обращение в края на март 2012 г. е в размер на 27.03 лв. и бележи нарастване от 0.25 лв. спрямо стойността си от края на 2011 г. За едногодишен период стойността ѝ е нараснала с 0.84 лв., или с 3.22%, в следствие на по-високия темп на нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от купюри 50 и 100 лева.

Средната разменна монета в обращение е 0.13 лв. и няма промяна в стойността ѝ от края на 2009 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 31 март 2012 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 8085.8 млн. лв. В края на първото тримесечие на 2012 г. в обращение са 299.2 млн. бр. банкноти, което е с 20.0 млн. бр., или с 6.28% по-малко в сравнение с края на 2011 г. По отношение на стойността им отчетеното намаление за същия период е в размер на 463.0 млн. лв., или 5.42%. За едногодишен период (спрямо края на март 2011 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 13.5 млн., или с 4.74%, при намаление от 0.76%, отчетено за периода март 2010 г. – март 2011 г. За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е нараснала с 606.3 млн. лв., или с 8.11%, при нарастване от 2.21% за същия период на предходната година.

Спрямо края на 2011 г. в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 10 и 20 лева съответно с 0.35 и 0.61 пр.п.;
- нараства дялът на банкнотите от купюри 100, 50, 5 и 2 лева съответно с 0.84, 0.06, 0.03 и 0.03 пр.п.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на март 2012 г. е в размер на 2817.5 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (34.84%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.86% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев).

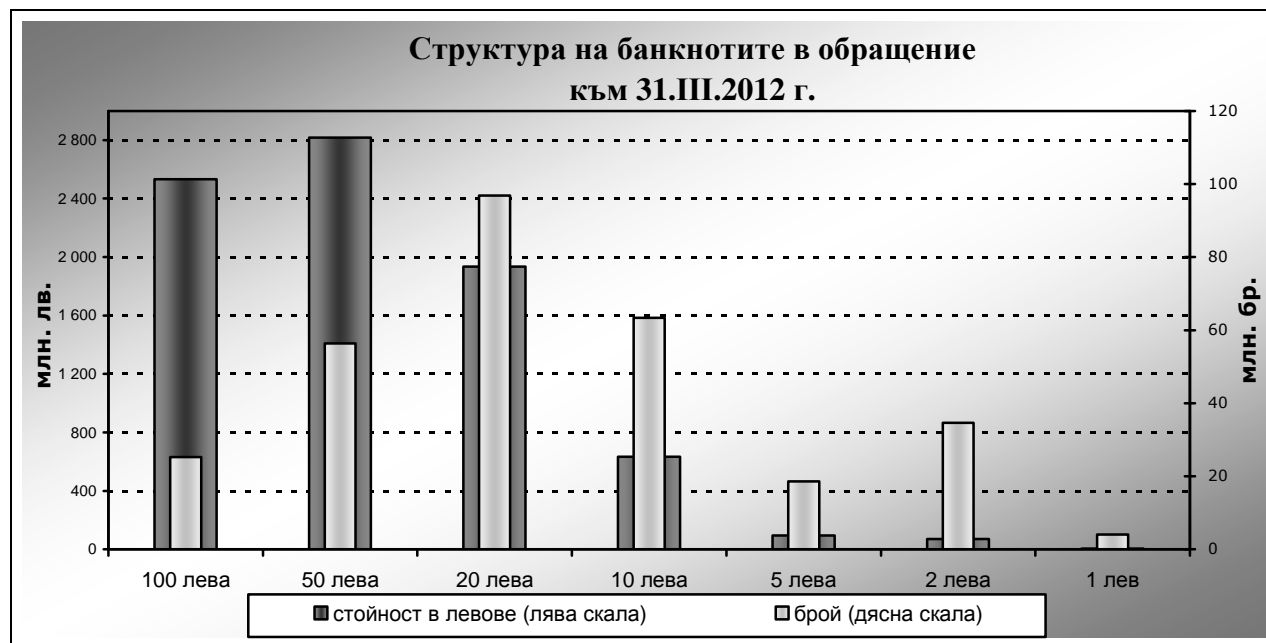
В структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период настъпилите промени спрямо края на 2011 г. са идентични с тези по отношение на тяхната стойност и те са, както следва:

- намалява дялът на броя на банкнотите от купюри 10 и 20 лева съответно с 0.74 и 0.52 пр.п.;
- нараства дялът на броя на банкнотите от купюри 10, 50, 5 и 2 лева съответно с 0.30, 0.20, 0.22 и 0.45 пр.п.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на първото тримесечие на 2012 г. е купюрата от 20 лева (32.35%), като в края на март 2012 г. в обращение са 96.8 млн. бр. банкноти от тази купюра.

За едногодишен период нарастване на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 100, 50 и 20 лева съответно с 0.61, 0.65 и 0.06 пр.п. В края на март 2012 г. броят на банкнотите от тези купюри в обращение им отрежда дялове, както следва: купюра 100 лева (8.46%), купюра 50 лева (18.83%) и купюра 20 лева (32.35%).

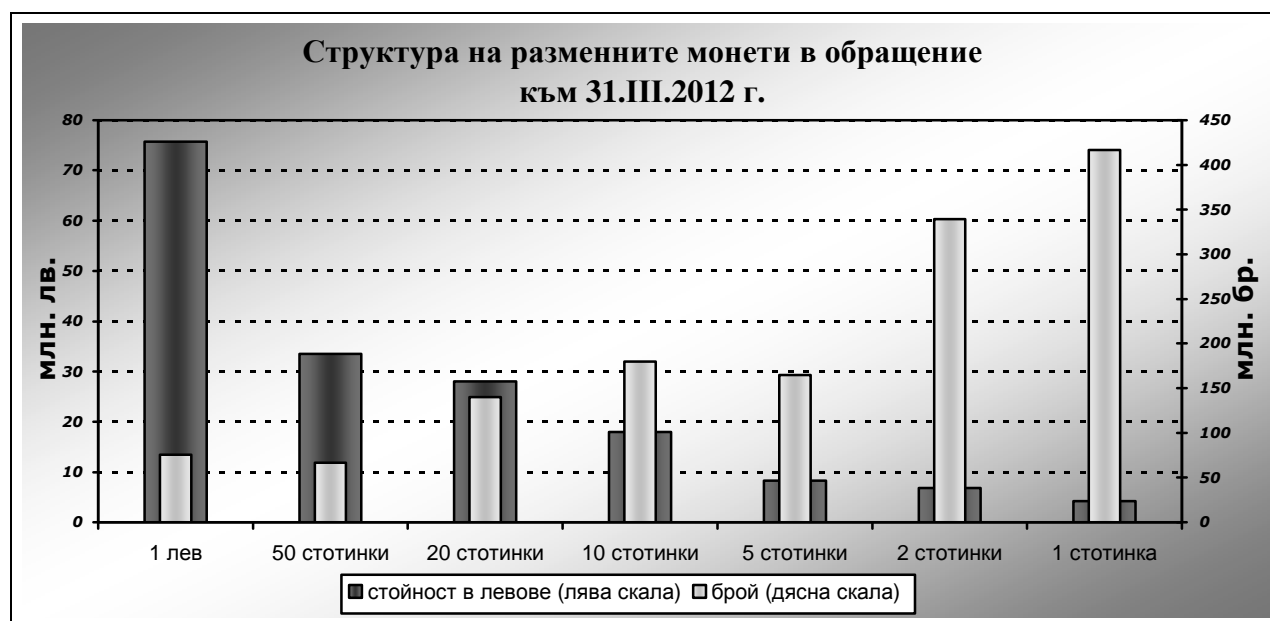
За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 10, 5 и 2 лева съответно с 0.83, 0.40 и 0.03 пр.п. Дяловете на тези купюри в обращение в края на март 2012 г. са съответно, за купюра 10 лева – 21.21%, за купюра 5 лева – 6.24% и за купюра 2 лева – 11.56%.

Броят на разменните монети в обращение към края на март 2012 г. се е увеличил в сравнение с края на 2011 г. с 14.4 млн., или с 1.05%, и достигна 1384.0 млн. бр., а стойността им за същия период е нараснала с 0.03 млн. лв., или 0.02%. За едногодишен

период прирастът им по брой е 113.3 млн. броя (8.92%), а по стойност – 11.6 млн. лв. (7.15%).

В края на март 2012 г. делът на монетите от 1 и 2 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на 2011 г. съответно с 0.24 и 0.25 пр.п., а за същия период при монетите от 5, 10, 20, 50 стотинки и 1 лев е отбелязано намаление на дела им. То е в рамките от 0.04 пр.п. за монетите от 1 лев до 0.15 пр.п. за монетите от 20 стотинки.

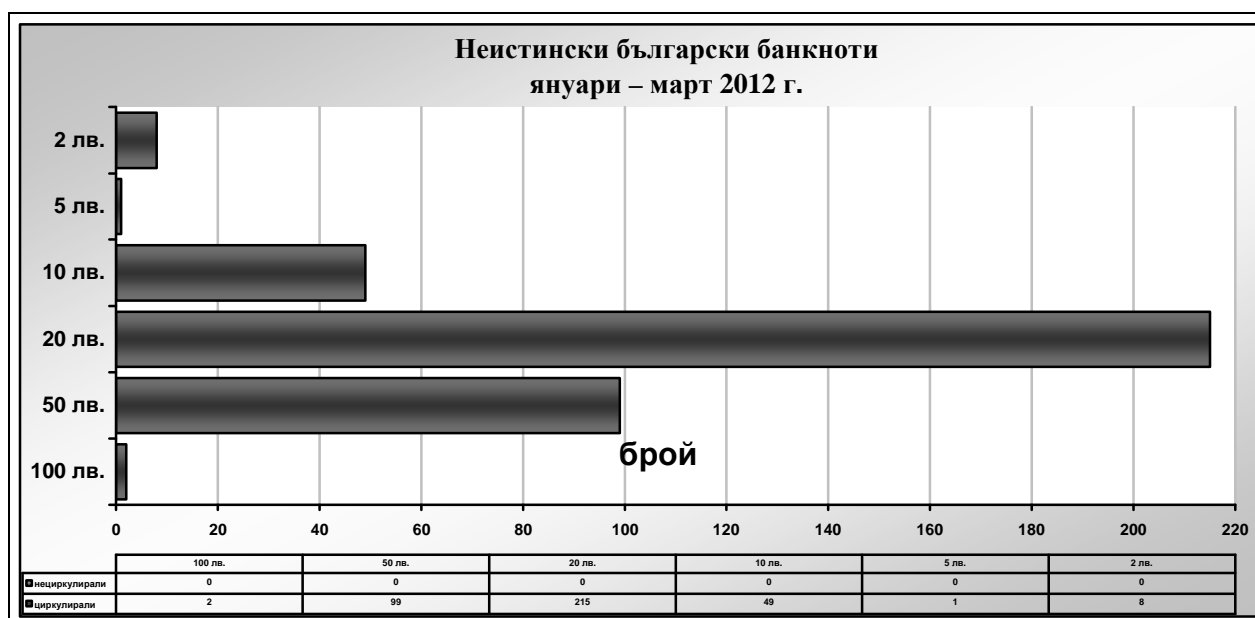
Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към намаление на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период делът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.42 и 0.75 пр.п., а делът на монетите от 5, 10, 20, 50 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на март 2011 г. съответно с 0.29, 0.47, 0.25, 0.10 и 0.07 пр.п.

Към 31 март 2012 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (30.12%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.84%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През първото тримесечие на 2012 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 374 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през първото тримесечие са по-малко с 210 броя, или с 35.96% спрямо броя на задържаните през четвъртото тримесечие на 2011 г. В сравнение с броя на банкнотите в обращение в края на март 2012 г. относителният дял на задържаните неистински български банкноти остава много нисък – 0.00013%.

От общия брой на задържаните през първото тримесечие на 2012 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 20 лева (57.49%). Относителният дял на неистинските банкноти от купюра 20 лева, задържани през първото тримесечие на 2012 г. спрямо броят им в обращение към 31 март 2012 г. е 0.00022%. Дялът на неистинските банкноти от купюра 50 лева от общо задържаните през първото тримесечие неистински банкноти към края на март 2012 г. е 26.47%. Неистинските банкноти от купюри 2, 5, 10 и 100 лева през първото тримесечие на 2012 г. са общо 60 на брой, с общ дял от 16.04% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

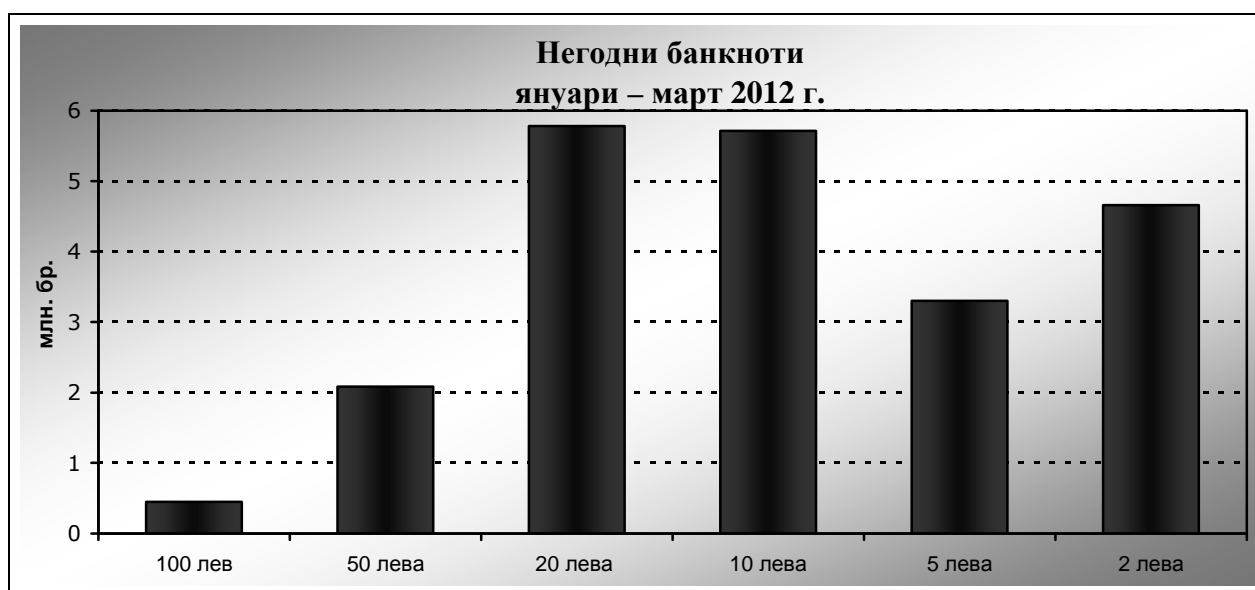
В периода януари – март 2012 г. бяха регистрирани и задържани общо 289 бр. неистински български разменни монети, от които 254 бр. от 50 стотинки и 35 бр. от 1 лев. При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през първото тримесечие на

2012 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 219 бр. евро, 533 бр. щатски долара и 31 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети ²

От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода януари – март 2012 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 22.0 млн. бр. банкноти. Те са с 1.1 млн. бр. (5.16%) повече в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през четвъртото тримесечие на 2011 г. Спрямо първото тримесечие на 2011 г. отделените като негодни банкноти са повече с 4.4 млн. бр., или с 24.62%.

За едногодишен период отделените като негодни банкноти са 81.0 млн. бр., или със 7.9 млн. бр. (8.92%) по-малко спрямо отделените през предходния едногодишен период.

В резултат на машинната обработка на банкнотите с най-голям дял в общия брой отделени негодни са банкнотите от купюра 20 лева (26.30%). Отделените като негодни банкноти от купюри 2 и 10 лева имат дялове, съответно 21.19% и 25.99%. Делът на отделените през първото тримесечие на 2012 г. негодни банкноти от купюра 5 лева е

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

15.01%, а по-малки са дяловете на банкнотите от купюрите 100 и 50 лева, съответно 2.03% и 9.47%.

При обработката на разменни монети в БНБ през първото тримесечие на 2012 г. като негодни са отделени 218.2 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой нараства с 52.86%. Отделените като негодни разменни монети са с 35.3 хил. бр., или с 19.28% повече в сравнение с отделените през четвърто тримесечие на 2011 г.